

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**  
**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»**

**ПЛАНУВАННЯ І КОНТРОЛЬ НА ПІДПРИЄМСТВІ**

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ**

до виконання розрахункової роботи для здобувачів вищої освіти освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр»  
галузі знань 05 “Соціальні та поведінкові науки”  
спеціальності 051 “Економіка”  
всіх форм навчання

Розглянуто і схвалено  
на засіданні кафедри теоретичної  
та прикладної економіки  
*Протокол № 9*  
*від 10.03.2020 р.*

Планування і контроль на підприємстві. Методичні вказівки до виконання розрахункової роботи для здобувачів вищої освіти освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» галузі знань 05 “Соціальні та поведінкові науки” спеціальності 051 “Економіка” всіх форм навчання./ Хоменко І.О., Поленкова М.В., Бабаченко Л.В. – Чернігів: НУЧП, 2020. – 28 с.

Укладачі: Хоменко Інна Олександрівна, доктор економічних наук, професор  
Поленкова Марина Володимирівна, кандидат економічних наук  
Бабаченко Лариса Валентинівна, кандидат економічних наук, доцент

Відповідальний за випуск: Дерій Жанна Володимирівна, завідувач кафедри теоретичної та прикладної економіки, доктор економічних наук, професор

Рецензент: Шадура-Никипорець Н.Т., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри теоретичної та прикладної економіки Національного університету «Чернігівська політехніка»

## ЗМІСТ

ВСТУП	4
1 СТРУКТУРА РОЗРАХУНКОВОЇ РОБОТИ	4
2 ПОРЯДОК ОФОРМЛЕННЯ РОЗРАХУНКОВОЇ РОБОТИ	6
3 ЗАХИСТ РОЗРАХУНКОВОЇ РОБОТИ	10
4 МЕТОДИКА ВИКОНАННЯ ОКРЕМИХ РОЗДІЛІВ РОБОТИ	12
4.1 ТЕОРЕТИЧНИЙ РОЗДІЛ	12
4.2 ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА	
4.2.1 Підприємство як суб'єкт господарської діяльності та об'єкт планування і контролю	20
4.2.2 Горизонтальний та вертикальний аналіз фінансової звітності	20
4.2.3 Планування потенціалу підприємства	23
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	26
ДОДАТОК А. Зразок титульної сторінки розрахункової роботи	27
ДОДАТОК Б. Зразок змісту розрахункової роботи	28

## ВСТУП

Важливим напрямком самостійної роботи в межах навчального процесу є написання і захист розрахункових робіт. Розрахункова робота — це самостійне, навчально-наукове дослідження студента. У процесі написання роботи під керівництвом викладачів кафедри студенти опановують методи та здобувають вміння проводити дослідження. Написання розрахункової роботи має допомогти формуванню творчого мислення студента, перевірити навички збирання, аналізу та інтерпретації джерел й літератури, вміння формулювати висновки та пропозиції. Успішне проведення наукового дослідження та написання розрахункових робіт залежить від чіткого дотримання основних вимог, що ставляться до них. Ці вимоги стосуються насамперед наукового рівня робіт, її змісту, структури, форми викладу матеріалу, а також їх оформлення.

Теми розрахункових робіт з дисципліни «Планування і контроль на підприємстві» пропонуються студентам відповідно до робочої навчальної програми, з урахуванням наукових зацікавлень студентів. При оцінюванні розрахункові роботи враховується дотримання вимог оформлення роботи, якість самого дослідження, його наукову новизну, вміння захистити сформульовані положення та висновки. Роботи оформлені з порушенням державних стандартів і встановлених вимог можуть бути недопущені до захисту.

Невідповідність в оформленні розрахункової роботи може суттєво вплинути на остаточну оцінку роботи. Дотримання студентом усіх вимог до оформлення розрахункової роботи сприяє вихованню в нього належного стилю роботи, виховує вимогливість до себе, певні навички до ведення наукового дослідження, що буде йому корисним у роботі над дипломною роботою, написанням статей і тез доповідей.

### 1 СТРУКТУРА РОЗРАХУНКОВОЇ РОБОТИ

Розрахункова робота повинна мати чітку структуру, що визначається її планом і змістом. Вона складається з титульної сторінки, змісту, переліку умовних позначень (за необхідності), вступу, основної частини, коротких висновків з пропозиціями, списку використаної літератури (щонайменше 20 джерел) і додатків.

Розрахункова робота починається з титульної сторінки, за нею наводиться зміст роботи. У змісті вказують назви структурних частин, розділів (у разі необхідності – підрозділів, пунктів і підпунктів) і сторінки, на яких вони розміщені. Назви розділів не повинні повторювати назву роботи, а назви підрозділів – збігатися з назвами розділів.

Якщо в роботі використовуються скорочення, то їх перелік може бути поданий у вигляді окремого списку, який розміщують перед вступом. Список умовних скорочень друкують у дві колонки: ліворуч за абеткою наводять використані скорочення, праворуч – їх пояснення.

У вступі до розрахункової роботи необхідно обґрунтувати актуальність вибраної теми дослідження, її наукову та практичну значущість, мету та завдання наукового пошуку, методологію дослідження; охарактеризувати основні джерела. Вступ повинен містити короткий аналіз стану розробки вибраної проблеми, характеристику нормативно-правової бази, на основі якої проводиться дослідження, та чітке визначення об'єкта і предмета дослідження.

У основній частині може викладатися наукова апробація досліджуваного питання (статті, тези доповідей на студентських наукових конференціях).

Текст розрахункової роботи студент викладає самостійно згідно з планом, не дозволяється дослівне переписування економічної літератури та нормативно-правових актів.

В основній частині розрахункової роботи необхідно описати дослідження з виокремленням того нового, що студент вносить до розробки вибраної теми. Висновки, судження студента повинні бути обґрунтовані. При викладі різних точок зору зі спірних питань необхідно висловити й обґрунтувати свою точку зору.

Розкриваючи тему, необхідно аналізувати відповідні нормативні положення законодавчих актів та викладений матеріал в економічній літературі.

Для ілюстрації теоретичних положень у розрахунковій роботі необхідно використовувати приклади з практики господарюючих суб'єктів, що оприлюднюються у відповідних виданнях, а також у фінансовій, статистичній та податковій звітності.

Перший розділ розрахункової роботи має реферативний характер. Кожний розділ розрахункової роботи передбачає висвітлення питання, зазначеного у назві розділу і формулювання коротких висновків.

У першому розділі розрахункової роботи дається історіографічний огляд теми роботи і теоретичне обґрунтування досліджуваного питання, також необхідно викласти результати самостійного вивчення теми з використанням літературних джерел, з аналізом текстів нормативно-правових актів, а також відповідних нормативів з планування. За результатами дослідження бажано запропонувати рекомендації щодо використання здобутих знань у практиці господарюючих суб'єктів або внесення змін до чинного законодавства.

У другому розділі особлива увага приділяється результатам практичної діяльності суб'єктів господарювання.

У висновках необхідно наголосити на якісних показниках здобутих результатів, обґрунтувати їх достовірність, викласти рекомендації щодо їх використання. Висновки є узагальненими рекомендаціями і пропозиціями законодавчого, наукового, практичного характеру. На них має базуватися доповідь під час захисту розрахункової роботи.

У списку використаних джерел наводяться нормативні акти, наукова та навчальна економічна література, що була використана в розрахунковій роботі і на яку є посилання у тексті роботи.

Обов'язковою складовою розрахункової роботи є додатки. Це можуть бути форми фінансової звітності, схеми, рисунки, фотографії, діаграми, зразки документів, анкети, виписки з нормативних документів тощо.

Рекомендується наступний зміст розрахункової роботи.

*Теоретичний розділ* – в даному розділі розкривається теоретичний аспект теми розрахункової роботи, складається з обов'язкових чотирьох підпунктів які наведені нижче у відповідності до кожної теми. За необхідності, студент може розширити кількість підпунктів але дане корегування має обов'язково бути погодженим з керівником розрахункової роботи. Зміст повинен відповідати направленості теми, підпорядковуватись основній меті та завданням, бути органічно взаємопов'язаним.

*Практична частина* – розкривається в двох аспектах:

- в першому – визначається організаційна та економічна характеристика суб'єкта господарювання: власник; майно; управління; об'єкти господарювання; покупці та постачальники;
- в другому – здійснюється аналіз основних економічних показників досліджуваного підприємства за відповідними аналітичними таблицями та формується висновок про його фінансовий стан (рекомендований перелік показників містяться в Додатку Б);

## **2 ПОРЯДОК ОФОРМЛЕННЯ РОЗРАХУНКОВОЇ РОБОТИ**

Розрахункова робота повинна мати чітку структуру, що визначається її планом і змістом. Вона складається з титульної сторінки (додаток А), змісту, переліку умовних позначень (за необхідності), вступу, основної частини, коротких висновків з пропозиціями, списку використаної літератури (щонайменше 20 джерел) і додатків.

Розрахункова робота починається з титульної сторінки, за нею наводиться зміст роботи. У змісті вказують назви структурних частин, розділів (у разі необхідності – підрозділів, пунктів і підпунктів) і сторінки, на яких вони розміщені. Назви розділів не повинні повторювати назву роботи, а назви підрозділів – збігатися з назвами розділів.

Якщо в роботі використовуються скорочення, то їх перелік може бути поданий у вигляді окремого списку, який розміщують перед вступом. Список умовних скорочень друкують у дві колонки: ліворуч за абеткою наводять використані скорочення, праворуч – їх пояснення.

Текст розрахункової роботи (табл. 2.1) ЗВО викладає самостійно згідно з планом, не дозволяється дослівне переписування економічної літератури та нормативно-правових актів.

В основній частині розрахункової роботи необхідно описати дослідження з виокремленням того нового, що ЗВО вносить до розробки вибраної теми. Висновки, судження ЗВО повинні бути обґрунтовані. При викладі різних точок зору зі спірних питань необхідно висловити й обґрунтувати свою точку зору.

Розкриваючи тему, необхідно аналізувати відповідні нормативні положення законодавчих актів та викладений матеріал в економічній літературі.

Для ілюстрації теоретичних положень у розрахунковій роботі необхідно використовувати приклади з практики господарюючих суб'єктів, що

оприлюднюються у відповідних виданнях, а також у фінансовій, статистичній та податковій звітності.

### *Зразок оформлення сторінки роботи*

$\updownarrow$  20 мм

**Розділ 1.** Планування і контроль фонду основної оплати праці на підприємстві

$\longleftrightarrow$   
20 мм

$\updownarrow$  15 мм

$\longleftrightarrow$   
1,5 мм

**1.1.** Організаційні основи та показники планування і контролю основної оплати праці на підприємстві

$\longleftrightarrow$   
10 мм

Розглядаючи питання планування фонду основної оплати праці на підприємстві слід зазначити, що ...

...

...

...

Отже, питання планування фонду основної оплати праці на підприємстві в Україні є одним з ...

$\updownarrow$  20 мм

### *Приклад побудови таблиці*

Таблиця (номер) \_\_\_

Назва таблиці

Головка					Заголовки граф Підзаголовки граф
Рядки					

Боковик  
(заголовки  
рядків)

Графи  
(колонки)

Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею і друкують симетрично до тексту. Назву і слово “Таблиця” починають з великою літери. Назву не підкреслюють.

Обов’язковою складовою розрахункової роботи є додатки. Це можуть бути форми фінансової звітності, схеми, рисунки, фотографії, діаграми, зразки документів, анкети, виписки з нормативних документів тощо.

У висновках необхідно наголосити на якісних показниках здобутих результатів, обґрунтувати їх достовірність, викласти рекомендації щодо їх використання. Висновки є узагальненими рекомендаціями і пропозиціями законодавчого, наукового, практичного характеру. На них має базуватися доповідь під час захисту розрахункової роботи.

У списку використаних джерел (табл. 2.1) наводяться нормативні акти, наукова та навчальна економічна література, що була використана в розрахунковій роботі і на яку є посилання у тексті роботи.

*Таблиця 2.1 – Приклади оформлення бібліографічного опису у списку джерел, який наводять у розрахунковій роботі*

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Літературні та наукові джерела, монографії, підручники, навчальні посібники	Тарасюк Г. М. Планування діяльності підприємства : навч. посібн. з грифом МОНУ [для студ. вищ. навч. закл.] (5-е видання). / Г. М. Тарасюк, Л. І. Шваб. – К. : Каравела, 2012. – 368 с. Тарасюк Г.М. Управління плануванням діяльності підприємства: теоретичні та прикладні аспекти: монографія / Г. М. Тарасюк. – Житомир: ЖДТУ, 2010. – 295 с.
Чотири і більше авторів	Свіщов М.В. Внутрішньовиробниче планування на промислових підприємствах: навч. Посібн. / [Свіщов М.В., А.П. Гречан, Д.М. Попович та ін.]; за ред.. М.В. Свіщова. – К.: Арістей, 2005. -528 с.
Журнал	Тарасюк Г.М. Деякі методичні підходи в плануванні діяльності підприємства в сучасних умовах господарювання / Г. М. Тарасюк // Вісник Хмельницького національного університету. – Хмельницький, 2011. – №4, Том 1(178). – С. 71 – 75.
Електронний ресурс	Попова О.І. Мотиваційний механізм у системі стратегічного управління підприємством / О.І. Попова // Економічний журнал / [Електронний ресурс]. □ Режим доступу: <a href="http://www.economic.com.ua">www.economic.com.ua</a>
Нормативні документи з електронних ресурсів	Господарський кодекс України : за станом на 5 бер. 2009 р. // Відом. Верховної Ради України. – 2009. №14. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <a href="http://zakon.rada.gov.ua">http://zakon.rada.gov.ua</a> □ офіційний сайт Управління комп'ютеризованих систем Апарату Верховної Ради України.

*Загальні правила цитування та посилання на використані джерела.*

При написанні розрахункової роботи ЗВО повинен посилатися на джерела, матеріали або окремі результати, що наводяться в роботі, на ідеях і



висновках яких розроблюються проблеми, завдання, питання. Такі посилання дають змогу відшукати документи, перевірити достовірність відомостей про цитування документа, забезпечують необхідну інформацію про нього, допомагають з'ясувати його зміст, мову тексту, обсяг. Посилатися слід на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися лише в тих випадках, коли наявний у них матеріал, не включений до останнього видання. Посилання на джерела в тексті дослідження слід зазначати порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад, —... у працях [1-7]... Коли в тексті роботи необхідно зробити посилання на складову частину чи конкретні сторінки відповідного джерела, можна наводити посилання у квадратних дужках, при цьому номер посилання має відповідати його бібліографічному опису за переліком посилань.

*Наприклад:* Цитата в тексті: —... незважаючи на пріоритетне значення мовних каналів зв'язку між діловими партнерами, ні в якому разі не можна ігнорувати найбільші канали передавання інформації [6, с. 29]. *Відповідний опис у переліку посилань:* 6. *Дороніна М.С.* Культура спілкування ділових людей: Навч. посіб. - К.: КМ Academia, 2003. -192 с. Рекомендується в основному тексті або у заключних абзацах розділів давати посилання на особисті наукові праці слухача. На всі таблиці необхідно посилатися в тексті, при цьому слово —таблиця в тексті пишуть скорочено, наприклад: —...у табл. 1.2. У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації треба вказувати скорочено слово —дивись, наприклад: —див. табл. 1.2. Для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу того чи іншого друкованого твору слід наводити *цитати*. Науковий етикет потребує точного відтворення цитованого тексту, бо найменше скорочення наведеного витягу може спотворити зміст, закладений автором.

*Загальні вимоги до цитування:*

а) текст цитати береться в лапки та наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, зі збереженням особливостей авторського написання. Наукові терміни, запропоновані іншими авторами, не виділяються лапками, за винятком тих, що викликали загальну полеміку. У цих випадках використовується вираз —так званий;

б) пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками;

в) при непрямому цитуванні (переказі, викладі думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути гранично точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів і давати відповідні посилання на джерело;

г) якщо необхідно виявити ставлення автора роботи до окремих слів або думок з цитованого тексту, то після них у круглих дужках ставлять знак оклику або знак питання;

д) коли ЗВО, наводячи цитату, виділяє в ній деякі слова, то робиться спеціальне застереження, тобто після тексту, який пояснює виділення, ставиться крапка, потім дефіс і вказуються ініціали автора роботи, а весь текст

застереження вміщується у круглій дужці. Варіантами таких застережень є: (курсив наш. -І.О.), (підкреслено мною. -І.О.), (розбивка моя. –І.О.).

### 3. ЗАХИСТ РОЗРАХУНКОВОЇ РОБОТИ

Розрахункова робота до захисту не допускається, якщо:

- порушується Наказ ректора від 12.06.2017р. № 83 щодо Положення про академічну доброчесність студентів та науково-педагогічних працівників Чернігівського національного технологічного університету».

«7.3 Перевірка на плагіат проводиться за допомогою спеціалізованих програмно-технічних засобів з визначенням унікальності роботи. Відсоток унікальності твору для відповідної галузі знань (спеціальності) та виду твору визначається внутрішніми нормативними документами Університету (наприклад, протоколом засідання кафедри). При цьому може використовуватись така орієнтовна шкала унікальності твору (табл. 3.1).

Таблиця 3.1 – Шкала унікальності твору

Відсоток унікальності	Рекомендації
80-100 %	висока унікальність, робота допускається до захисту або (та) опублікування
70-79 %	середня унікальність, робота потребує доопрацювання в частині коректності та повноти цитувань, та буде направлена на повторну перевірку без санкцій
51-69 %	низька унікальність, робота потребує суттєвого доопрацювання та буде направлена на повторну перевірку без санкцій
50 % і нижче	низька унікальність, робота відхиляється без права подальшого розгляду (за винятком випадків, коли такий обсяг запозичень є необхідним та обґрунтованим науковим керівником здобувача освіти у письмовій формі)

- робота не відповідає вимогам означених методичних рекомендацій;
- робота написана на тему, яка не своєчасно була погоджена науковим керівником або варіант обраний неправильно;
- робота виконана не самостійно;
- структура роботи не відповідає методичним вимогам;
- зміст роботи не розкриває її теми;
- робота недбало оформлена.

До захисту розрахункової роботи студент допускається після оформлення роботи відповідно до встановлених вимог. Тези доповіді студент готує заздалегідь. Доповідь повинна бути змістовною і тривати до 3-5 хвилин.

У доповіді необхідно:

- назвати тему розрахункової роботи, показати її актуальність та значущість;
- сформулювати основну мету і завдання дослідження;

- стисло розкрити зміст структури роботи;
- доповіді про результати роботи, зроблені висновки і внесені пропозиції.

Після доповіді студент відповідає на запитання викладача. Під час захисту оцінюються: якість виконаної студентом розрахункової роботи, рівень знань та набутих навичок щодо висвітленої теми, вміння аналізувати практичну діяльність організацій, логічно і аргументовано викладати думки, відповідати на запитання, обґрунтовувати власну точку зору.

При оцінюванні розрахункової роботи враховується теоретична і практична цінність роботи, послідовність викладу матеріалу, оформлення, змістовність доповіді і відповідей на запитання під час захисту розрахункової роботи.

Студент – автор розрахункової роботи. До захисту не допускається робота, якщо вона не носить самостійного характеру, а списана з літературних джерел, нормативних актів; основні питання теми роботи не розкриті, викладені схематично, фрагментарно; у роботі є хибні положення, науковий апарат оформлений неграмотно; робота має неохайний вигляд.

У випадку незадовільної оцінки розрахункову роботу необхідно доопрацювати або виконати нову за іншою темою. Розрахункові роботи розміщуються у системі Moodle.

*Типові помилки, які допускають ЗВО при написанні та оформленні розрахункової роботи*

Рекомендуємо звернути увагу на типові помилки, що трапляються в написанні та оформленні розрахункової роботи з метою їх уникнення:

1. Зміст роботи не відповідає плану розрахункової роботи або не розкриває тему повністю чи в її основній частині.

2. Сформульовані розділи (підрозділи чи параграфи) не відображають реальну проблемну ситуацію, стан об'єкта.

3. Мета дослідження не пов'язана з проблемою, сформульована абстрактно і не відображає специфіки об'єкта та предмета дослідження.

4. Автор не проявив самостійності, робота є компіляцією або навіть плагіатом.

5. Не зроблено глибокого і всебічного аналізу сучасних офіційних і нормативних документів, нової наукової літератури за останні 5-10 років з теми дослідження.

6. Аналітичний огляд вітчизняних і зарубіжних публікацій з означеної теми роботи має форму анотованого списку і не відображає рівня досліджуваності проблеми.

7. Не розкрито зміст та організацію особистого експериментального дослідження (його суть, тривалість, місце виконання кількість обстежуваних, їх характеристики), поверхово висвітлено стан практичної соціальної роботи.

8. Кінцевий результат не відповідає меті дослідження або висновки не відповідають поставленим завданням.

9. У роботі немає посилань на першоджерела або вказані не ті, з яких використано матеріал.

10. Бібліографічний опис джерел у списку посилань наведено довільно, без дотримання вимог державного стандарту.

11. Як ілюстративний матеріал використано таблиці, діаграми, схеми, запозичені не з першоджерел, а з підручника, навчального посібника, монографії або наукової статті.

12. Обсяг та оформлення роботи не відповідають вимогам, робота виконана неохайно, з помилками.

## **4. МЕТОДИКА ВИКОНАННЯ ОКРЕМИХ РОЗДІЛІВ РОБОТИ**

### **4.1 ТЕОРЕТИЧНИЙ РОЗДІЛ**

#### *Орієнтовані теми теоретичного розділу розрахункових робіт*

#### **Тема 1. Планування і контроль обсягів валової продукції підприємства**

1.1. Економічний зміст валової продукції підприємства.

1.2. Обґрунтування обсягів валової продукції виробничими ресурсами, структурою господарювання та метою підприємницької діяльності.

1.3. Планування обсягів валової продукції підприємства.

1.4. Контроль розподілу обсягів господарської діяльності за звітними періодами, видами діяльності та структурними підрозділами підприємства.

#### **Тема 2. Планування і контроль обсягів товарної продукції підприємства**

1.1. Економічний зміст товарної продукції підприємства.

1.2. Обґрунтування товарної продукції обсягами валової продукції.

1.3. Планування обсягів товарної продукції підприємства.

1.4. Контроль розподілу обсягів товарної продукції за звітними періодами, видами діяльності та структурними підрозділами підприємства.

#### **Тема 3. Планування і контроль обсягів чистого доходу підприємства**

1.1. Економічний зміст доходу та чистого доходу підприємства.

1.2. Обґрунтування чистого доходу обсягами товарної продукції.

1.3. Планування обсягів чистого доходу підприємства.

1.4. Контроль розподілу обсягів чистого доходу за звітними періодами та видами діяльності підприємства.

#### **Тема 4. Планування і контроль собівартості реалізованої продукції підприємства**

1.1. Економічний зміст собівартості реалізованої продукції підприємства.

1.2. Методи оцінки реалізованої продукції (робіт, послуг).

1.3. Планування собівартості реалізованої продукції підприємства.

1.4. Контроль розподілу собівартості реалізованої продукції за звітними періодами та видами діяльності підприємства.

#### **Тема 5. Планування і контроль валового прибутку підприємства**

1.1. Економічний зміст валового прибутку підприємства.

1.2. Обґрунтування валового прибутку чистим доходом і собівартістю реалізованої продукції.

1.3. Планування валового прибутку підприємства.

1.4. Контроль розподілу валового прибутку за звітними періодами та видами діяльності підприємства.

#### **Тема 6. Планування і контроль прибутку від операційної діяльності підприємства**

1.1. Економічний зміст прибутку від операційної діяльності підприємства.

1.2. Обґрунтування прибутку від операційної діяльності обсягами та структурою операційної діяльності підприємства.

1.3. Планування прибутку від операційної діяльності підприємства.

1.4. Контроль розподілу прибутку від операційної діяльності за звітними періодами та видами діяльності підприємства.

#### **Тема 7. Планування і контроль чистого прибутку підприємства**

1.1. Економічний зміст чистого прибутку підприємства.

1.2. Обґрунтування чистого прибутку обсягами та структурою господарської діяльності підприємства.

1.3. Планування чистого прибутку підприємства.

1.4. Контроль розподілу чистого прибутку за звітними періодами та видами діяльності підприємства.

#### **Тема 8. Планування і контроль прибутку від фінансової діяльності підприємства**

1.1. Економічний зміст прибутку від фінансової діяльності підприємства.

1.2. Обґрунтування прибутку від фінансової діяльності обсягами та структурою фінансової діяльності підприємства.

1.3. Планування прибутку від фінансової діяльності підприємства.

1.4. Контроль розподілу прибутку від фінансової діяльності за звітними періодами та видами фінансової діяльності підприємства.

#### **Тема 9. Планування і контроль прибутку від інвестиційної діяльності підприємства**

1.1. Економічний зміст прибутку від інвестиційної діяльності підприємства.

1.2. Обґрунтування прибутку від інвестиційної діяльності обсягами та структурою інвестиційної діяльності підприємства.

1.3. Планування прибутку від інвестиційної діяльності підприємства.

1.4. Контроль розподілу прибутку від інвестиційної діяльності за звітними періодами та видами інвестиційної діяльності підприємства.

#### **Тема 10. Планування і контроль інвестиційної діяльності підприємства**

1.1. Економічний зміст інвестиційної діяльності підприємства.

1.2. Обґрунтування інвестицій підприємства обсягами та структурою господарської діяльності.

- 1.3. Планування і контроль інвестиційної діяльності підприємства.
- 1.4. Оцінка ефективності інвестиційної діяльності.

### **Тема 11. Планування і контроль інноваційної діяльності підприємства**

- 1.1. Економічний зміст інноваційної діяльності підприємства.
- 1.2. Обґрунтування інноваційної діяльності підприємства обсягами та структурою господарської діяльності.
- 1.3. Планування і контроль інноваційної діяльності підприємства.
- 1.4. Оцінка ефективності інноваційної діяльності.

### **Тема 12. Планування і контроль обсягів господарської діяльності структурних підрозділів підприємства**

- 1.1. Поняття та економічна класифікація структурних підрозділів підприємства.
- 1.2. Обґрунтування обсягів господарської діяльності структурних підрозділів підприємства виробничими ресурсами.
- 1.3. Планування обсягів господарської діяльності структурних підрозділів підприємства.
- 1.4. Контроль розподілу обсягів господарської діяльності за звітними періодами та асортиментом продукції.

### **Тема 13. Планування і контроль витрат структурного підрозділу підприємства**

- 1.1. Поняття та економічна класифікація структурних підрозділів підприємства.
- 1.2. Обґрунтування витрат структурного підрозділу підприємства обсягами господарської діяльності.
- 1.3. Планування витрат структурного підрозділу підприємства.
- 1.4. Контроль розподілу витрат за звітними періодами та асортиментом продукції.

### **Тема 14. Планування і контроль доходу структурного підрозділу підприємства при господарюванні на умовах нормування витрат**

- 1.1. Поняття та економічна класифікація структурних підрозділів підприємства.
- 1.2. Обґрунтування доходу структурного підрозділу підприємства обсягами та структурою господарювання.
- 1.3. Планування доходу структурного підрозділу підприємства.
- 1.4. Контроль розподілу доходу структурного підрозділу за джерелами його використання.

### **Тема 15. Планування і контроль потреби структурного підрозділу підприємства у виробничих запасах**

- 1.1. Економічний зміст виробничих запасів та їх оцінка.

1.2. Обґрунтування потреби у виробничих запасах обсягами та структурою господарської діяльності.

1.3. Планування потреби у виробничих запасах структурного підрозділу підприємства.

1.4. Контроль розподілу потреби у виробничих запасах за звітними періодами та асортиментом продукції.

### **Тема 16. Планування і контроль потреби структурного підрозділу підприємства в основних засобах**

1.1. Економічний зміст основних засобів та їх оцінка.

1.2. Обґрунтування потреби в основних засобах обсягами та структурою об'єктів господарської діяльності.

1.3. Планування потреби в основних засобах структурного підрозділу підприємства.

1.4. Контроль розподілу потреби в основних засобах за звітними періодами та асортиментом продукції.

### **Тема 17. Планування і контроль потреби структурного підрозділу підприємства у трудових ресурсах**

1.1. Характеристика трудових ресурсів структурного підрозділу.

1.2. Планування і контроль норм праці.

1.3. Планування і контроль потреби у трудових ресурсах .

1.4. Планування і контроль продуктивності праці працівників структурного підрозділу та трудомісткості виробництва.

### **Тема 18. Планування і контроль фонду оплати праці структурного підрозділу**

1.1. Оптимізація видів, форм і систем оплати праці працівників структурного підрозділу.

1.2. Нормування праці структурного підрозділу підприємства.

1.3. Планування і контроль розцінок оплати праці.

1.4. Планування і контроль фонду оплати праці.

### **Тема 19. Планування і контроль потреби підприємства в основних засобах**

1.1. Економічний зміст основних засобів.

1.2. Обґрунтування потреби в основних засобах обсягами та структурою об'єктів господарської діяльності.

1.3. Планування потреби в основних засобах.

1.4. Контроль розподілу потреби в основних засобах за звітними періодами, об'єктами господарської діяльності та структурними підрозділами.

### **Тема 20. Планування і контроль джерел фінансування капітальних вкладень підприємства**

1.1. Економічний зміст капітальних вкладень .

- 1.2. Характеристика джерел фінансування капітальних вкладень.
- 1.3. Планування джерел фінансування капітальних вкладень підприємства.
- 1.4. Контроль розподілу джерел фінансування капітальних вкладень за їх об'єктами та звітними періодами.

### **Тема 21. Планування і контроль потреби підприємства в активах.**

- 1.1. Економічний зміст активів підприємства.
- 1.2. Оцінка активів підприємства.
- 1.3. Обґрунтування потреби в активах за їх видами та структурою.
- 1.4. Оптимізація активів підприємства.

### **Тема 22. Планування і контроль власного капіталу та зобов'язань підприємства**

- 1.1. Економічний зміст власного капіталу та зобов'язань.
- 1.2. Принципи формування власного капіталу і зобов'язань підприємства.
- 1.3. Обґрунтування потреби джерел формування власного капіталу і зобов'язань підприємства.
- 1.4. Оптимізація структури власного капіталу і зобов'язань підприємства.

### **Тема 23. Планування і контроль витрат підприємства на основну оплату праці працівників**

- 1.1. Економічний зміст основної оплати праці на підприємстві.
- 1.2. Планування і контроль обсягів об'єктів для нарахування основної оплати праці.
- 1.3. Планування і контроль розцінок основної оплати праці.
- 1.4. Планування і контроль фонду основної оплати праці.

### **Тема 24. Планування і контроль витрат підприємства на відрядження та пересувний характер робіт**

- 1.1. Економічний зміст витрат підприємства на відрядження та пересувний характер робіт.
- 1.2. Планування і контроль обсягів об'єктів для нарахування витрат підприємства на відрядження та пересувний характер робіт.
- 1.3. Характеристика норм витрат на відрядження та пересувний характер робіт.
- 1.4. Планування і контроль витрат підприємства на відрядження та пересувний характер робіт.

### **Тема 25. Планування і контроль витрат підприємства на підготовку та перепідготовку кадрів**

- 1.1. Економічний зміст витрат на підготовку та перепідготовку кадрів підприємства.
- 1.2. Планування і контроль обсягів об'єктів для нарахування витрат на підготовку та перепідготовку кадрів підприємства.
- 1.3. Характеристика витрат на підготовку та перепідготовку кадрів



підприємства.

1.4. Планування і контроль витрат підприємства на підготовку та перепідготовку кадрів підприємства.

### **Тема 26. Планування і контроль витрат підприємства на проведення культурно-оздоровчих заходів**

1.1. Економічний зміст витрат на проведення культурно-оздоровчих заходів.

1.2. Планування і контроль обсягів об'єктів для нарахування витрат на проведення культурно-оздоровчих заходів.

1.3. Характеристика витрат на проведення культурно-оздоровчих заходів.

1.4. Планування і контроль витрат підприємства на проведення культурно-оздоровчих заходів.

### **Тема 27. Планування і контроль потреби підприємства в основних працівниках**

1.1. Характеристика трудових ресурсів підприємства.

1.2. Нормування праці основних працівників підприємства.

1.3. Планування і контроль обсягів робіт для основних працівників.

1.4. Планування і контроль потреби підприємства в основних працівниках.

### **Тема 28. Планування і контроль потреби підприємства в допоміжних працівниках**

1.1. Характеристика трудових ресурсів підприємства.

1.2. Нормування праці допоміжних працівників підприємства.

1.3. Планування і контроль обсягів робіт для допоміжних працівників.

1.4. Планування і контроль потреби підприємства в допоміжних працівниках.

### **Тема 29. Планування і контроль потреби підприємства в спеціалістах**

1.1. Характеристика трудових ресурсів підприємства.

1.2. Нормування праці спеціалістів підприємства.

1.3. Планування і контроль обсягів робіт для спеціалістів працівників.

1.4. Планування і контроль потреби підприємства в спеціалістах.

### **Тема 30. Планування і контроль амортизації основних засобів підприємства**

1.1. Амортизаційна політика підприємства.

1.2. Характеристика об'єктів основних засобів.

1.3. Планування амортизації основних засобів.

1.4. Контроль розподілу амортизаційних відрахувань за об'єктами господарської діяльності, звітними періодами та структурними підрозділами підприємства.

### **Тема 31. Планування і контроль амортизації малоцінних необоротних матеріальних активів підприємства**

- 1.1. Амортизаційна політика підприємства.
- 1.2. Характеристика об'єктів малоцінних необоротних матеріальних активів.
- 1.3. Планування амортизації малоцінних необоротних матеріальних активів.
- 1.4. Контроль розподілу амортизаційних відрахувань за об'єктами господарської діяльності, звітними періодами та структурними підрозділами підприємства.

### **Тема 32. Планування і контроль загальновиробничих витрат підприємства**

- 1.1. Економічний зміст загальновиробничих витрат.
- 1.2. Характеристика об'єктів загальновиробничих витрат підприємства.
- 1.3. Планування загальновиробничих витрат підприємства.
- 1.4. Контроль розподілу загальновиробничих витрат за об'єктами калькуляції

### **Тема 33. Планування і контроль адміністративних витрат підприємства**

- 1.1. Економічний зміст адміністративних витрат.
- 1.2. Характеристика об'єктів адміністративних витрат підприємства.
- 1.3. Планування адміністративних витрат підприємства.
- 1.4. Контроль розподілу адміністративних витрат за звітними періодами.

### **Тема 34. Планування і контроль витрат на збут продукції (товарів, робіт, послуг) підприємства**

- 1.1. Економічний зміст витрат на збут.
- 1.2. Характеристика об'єктів витрат на збут підприємства.
- 1.3. Планування витрат на збут підприємства.
- 1.4. Контроль розподілу витрат на збут за звітними періодами.

### **Тема 35. Планування і контроль матеріальних витрат підприємства**

- 1.1. Економічний зміст матеріальних витрат.
- 1.2. Планування і контроль витрат матеріалів за натуральними показниками.
- 1.3. Планування і контроль цін на матеріальні цінності.
- 1.4. Планування і контроль матеріальних витрат підприємства.

### **Тема 36. Планування і контроль витрат підприємства за елементами**

- 1.1. Характеристика витрат за елементами.
- 1.2. Формування матеріальних витрат.
- 1.3. Формування витрат на оплату праці та соціальні заходи.
- 1.4. Формування амортизаційних відрахувань підприємства.

### **Тема 37. Планування і контроль виробничої собівартості продукції (робіт, послуг) підприємства**

- 1.1. Економічний зміст виробничої собівартості продукції (робіт, послуг).
- 1.2. Характеристика калькуляційних об'єктів підприємства.
- 1.3. Планування і контроль виробничих витрат підприємства.

1.4. Калькуляція виробничої собівартості продукції (робіт, послуг) підприємства.

**Тема 38. Планування і контроль виробничих витрат за калькуляційними статтями**

- 1.1. Класифікація витрат підприємства.
- 1.2. Групування витрат за статтями калькуляції.
- 1.3. Характеристика калькуляційних статей.
- 1.4. Методика розрахунку витрат за калькуляційними статтями.

**Тема 39. Планування і контроль фонду дивідендів підприємства**

- 1.1. Дивідендна політика підприємства.
- 1.2. Оптимізація розподілу чистого прибутку підприємства.
- 1.3. Планування фонду дивідендів підприємства.
- 1.4. Контроль розподілу дивідендів між власниками підприємства.

**Тема 40. Планування і контроль податкового навантаження на господарську діяльність підприємства**

- 1.1. Економічний зміст податкового навантаження.
- 1.2. Планування і контроль об'єктів оподаткування.
- 1.3. Планування і контроль податків підприємства.
- 1.4. Методика розрахунків податкового навантаження.

**Тема 41. Планування і контроль потреби підприємства в кредитах.**

- 1.1. Економічний зміст кредитування підприємства.
- 1.2. Характеристика об'єктів кредитування.
- 1.3. Планування і контроль потреби підприємства в кредитах.
- 1.4. Планування і контроль витрат підприємства на обслуговування кредитів.

**Тема 42. Планування і контроль продуктивності праці працівників підприємства**

- 1.1. Поняття продуктивності праці.
- 1.2. Методика розрахунку середньооблікової чисельності працівників та трудомісткості господарської діяльності.
- 1.3. Методика розрахунку обсягів господарської діяльності.
- 1.4. Планування і контроль продуктивності праці.

**Тема 43. Планування і контроль цін на продукцію (роботи, послуги) підприємства**

- 1.1. Функції цін на продукцію (роботи, послуги) підприємства.
- 1.2. Види цін на продукцію (роботи, послуги) підприємства.
- 1.3. Методи розрахунку цін на продукцію (роботи, послуги) підприємства.
- 1.4. Планування і контроль визначення цін на продукцію (роботи, послуги) підприємства.

## **Тема 44. Планування і контроль витрат підприємства на поліпшення основних засобів**

- 1.1. Економічний зміст витрат на поліпшення основних засобів.
- 1.2. Характеристика діяльності підприємства щодо поліпшення основних засобів.
- 1.3. Планування і контроль обсягів робіт на поліпшення основних засобів.
- 1.4. Планування і контроль витрат на поліпшення основних засобів.

### **4.2 ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА**

#### ***4.2.1 Підприємство як суб'єкт господарської діяльності та об'єкт планування і контролю***

По відношенню до підприємства (установи, організації), діяльність якого Ви аналізуєте, стисло розкрийте такі елементи розробки стратегії:

1. Проаналізуйте галузь діяльності, в якій працює підприємство (стадія життєвого циклу, основні конкурентні сили, ключові фактори успіху).
2. Охарактеризуйте ринок збуту продукції (тип, межі, еластичність попиту, сегментація).
3. Сформулюйте місію діяльності підприємства (установи, організації) або її окремої сфери роботи.
4. Визначте і конкретно сформулюйте стратегічну проблему, що вимагає розв'язання.
5. По відношенню до даної проблеми визначте зовнішні можливості та загрози, сильні та слабкі сторони при її розв'язанні на підставі SWOT-аналізу ситуації.
6. Визначте не менш двох альтернатив розв'язання даної проблеми, здійсніть їх оцінку та виберіть найбільш привабливу альтернативу.
7. З урахуванням обраної альтернативи сформулюйте проблемно-орієнтовану ціль розв'язання проблеми згідно до SMART-вимог.
8. Складіть план дій з розв'язання даної проблеми.

#### **4.2.2 Горизонтальний та вертикальний аналіз фінансової звітності**

*Характеристика майнового стану підприємства на базі аналізу активу балансу*

Сукупність економічних ресурсів, які є в розпорядженні підприємства та які забезпечують отримання прибутку в разі їх корисного використання складають майно підприємства або його активи.

Активи підприємства поділяють на оборотні і необоротні. *Оборотні* – грошові кошти і їх еквіваленти, які необмежені в використанні, а також інші активи, призначені для реалізації і споживання на протязі операційного циклу або на протязі 12 місяців з дати балансу. Активи, що не є оборотними, класифікують як *необоротні*. На основі складеного порівняльного аналітичного балансу (таблиця 4.2.2.1) виконати аналіз основну увагу приділяючи співвідношенню статей балансу.

Таблиця 4.2.2.1 – Схема побудови порівняльного аналітичного балансу

Найменування статей	Код строк и	На початок звітної періоду		На кінець звітної періоду		Зміни		
		Абсолютні величини	Відносні величини	Абсолютні величини	Відносні величини	В абсолютних величинах	В структурі	Темпи росту, %
1	2	3	4	5	6	7	8=6-4	9
<b>АКТИВ</b>								
A <sub>i</sub>		A <sub>0</sub>	$\frac{A_0}{B_0} * 100\%$	A <sub>1</sub>	$\frac{A_1}{B_1} * 100\%$	$\Delta A = A_1 - A_0$	$\left( \frac{A_1}{B_1} - \frac{A_0}{B_0} \right) * 100\%$	$\frac{A_1}{A_0} * 100\%$
...								
A <sub>j</sub>								
<b>Баланс (Б)</b>		B <sub>0</sub>	100	B <sub>1</sub>	100	$\Delta B = B_1 - B_0$	0	$\frac{B_1}{B_0} * 100\%$
<b>ПАСИВ</b>								
П <sub>i</sub>		П <sub>0</sub>	$\frac{П_0}{B_0} * 100\%$	П <sub>1</sub>	$\frac{П_1}{B_1} * 100\%$	$\Delta П = П_1 - П_0$	$\left( \frac{П_1}{B_1} - \frac{П_0}{B_0} \right) * 100\%$	$\frac{П_1}{П_0} * 100\%$
...								
П <sub>j</sub>								
<b>Баланс (Б)</b>		B <sub>0</sub>	100	B <sub>1</sub>	100	$\Delta Б = B_1 - B_0$	0	$\frac{B_1}{B_0} * 100\%$

**Майно підприємства** – це сума всіх активів, тобто сума балансу, що постійно змінюється як в динаміці, так і в структурі під впливом фінансово-господарської діяльності, відображає галузеву приналежність підприємства.

Аналіз фінансового стану безпосередньо по балансу досить важкий і часто малоефективний, бо передбачає розрахунок великої кількості показників, що заважає дослідити головні тенденції в зміні фінансового стану підприємства. Тому в більшості випадків дослідження проводиться за допомогою порівняльного аналітичного балансу, який будується шляхом об'єднання окремих статей балансу (в залежності від потреб аналітика) і доповнюється показниками структури (таблиця 4.2.2.1).

Для наглядного відображення структури і динаміки фінансового стану підприємства можна використати стовпчикові діаграми, які будуються на основі порівняльного аналітичного балансу (рисунок 4.2.2.1).

Актив балансу вміщує відомості про розміщення капіталу, що є в розпорядженні підприємства, тобто про вкладання в конкретне майно, матеріальні цінності, залишки вільних грошових коштів і т. ін.

Необхідно проаналізувати за рахунок яких активів відбулося збільшення або зменшення вартості майна (рисунок. 4.2.2.1):

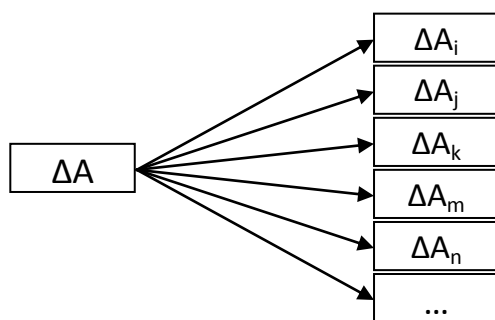


Рисунок 4.2.2.1 – Складові зміни вартості майна підприємства

Аналогічно, слід проаналізувати за рахунок яких факторів відбулися зміни в пасивах підприємства (рисунок 4.2.2.2):

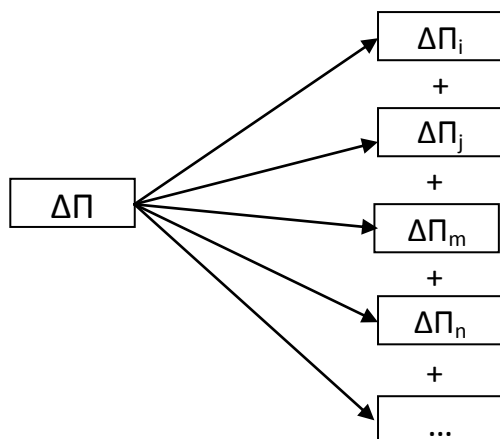


Рисунок 4.2.2.2– Складові зміни вартості джерел формування майна підприємства

При виконання цього підрозділу необхідно:

1. На основі вихідної фінансової звітності побудувати порівняльний аналітичний баланс.
2. Оцінити структуру і напрямки зміни основних балансових статей активу і пасиву.
3. Побудувати діаграми активу і пасиву балансу підприємства на початок і кінець звітного періоду.

#### 4.2.3 Планування потенціалу підприємства

При виконання цього підрозділу необхідно:

- проаналізувати виробничий потенціал підприємства;
- оцінити стан основних засобів на основі відносних показників;
- проаналізувати структуру оборотних коштів підприємства;
- сформулювати ключові планові результати з виокремленням позитивних і негативних аспектів, запропонувати заходи щодо поліпшення становища, що склалося на підприємстві.

Важливим елементом аналізу майна підприємства є оцінка виробничого потенціалу (таблиця 4.2.3.1). В залежності від галузевої спрямованості, питома вага виробничого потенціалу підприємства може коливатися. Але слід пам'ятати, що наближення розміру виробничого потенціалу до 100% свідчить про порушення нормального господарського обігу, а розмір, менший за 50%, може свідчити про недостатність виробничого потенціалу на підприємстві.

Таблиця 4.2.3.1 – Планування виробничого потенціалу підприємства

Показники	На початок періоду		На кінець періоду		Відхилення		Плановий показник
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	
Основні засоби							
Виробничі запаси							
Незавершене виробництво							
Всього виробничий потенціал							
Баланс		100		100			

Аналіз динаміки пасиву балансу, дозволяє визначити зміни, які відбулись в структурі власного і залученого капіталу, скільки залучено в оборот підприємства довгострокових і короткострокових коштів, тобто звідки взялися кошти, що були спрямовані на формування майна підприємства. В першу чергу слід визначити кошти, які є основним джерелом формування активів (власні чи залучені) і напрямок зміни частки власного капіталу в структурі пасивів балансу за період, що аналізується.

У загальній сумі засобів, які розміщені на підприємство, як правило, велику питому вагу займають оборотні кошти. Від раціональності їх розміщення й ефективності використання у великій мірі залежить успішний результат господарської діяльності підприємства. Для того, щоб зробити висновок про зміну оборотних активів, що впливають на фінансовий стан підприємства, а також з'ясувати причини цих змін, потрібно скористатися таблицею 4.2.3.2.

Таблиця 4.2.3.2 – Планування структури оборотних коштів підприємства

Найменування статті	На початок періоду (база)		На кінець періоду (база)		На кінець періоду (звіт)		Відхилення			План
	Абс. величини	Відн. величини (частка в оборотних активах)	Абс. величини	Відн. величини (частка в оборотних активах)	Абс. величини	Відн. величини (частка в оборотних активах)	Абс. величини	В структурі	Темпи росту, %	
<b>Оборотні активи (розділ II активу балансу)</b>										
Запаси										
Дебіторська заборгованість										
Грошові кошти і їх еквіваленти										
Усього (за розділом II)										

Далі необхідно провести оцінку основних економічних показників згідно табл. 4.2.3.3-4 і розрахувати планові значення показників..

Таблиця 4.2.3.4 – Планування показників рентабельності

№ з/п	Показники	Роки			Відхилення 2019 р. від 2017р. (+, -)	Плановий показник
		2017	2018	2019		
1.	Рентабельність продукції					
2.	Рентабельність господарської діяльності					
3.	Рентабельність підприємства					
4.	Рентабельність власного капіталу					
5.	Рентабельність залученого					



	капіталу					
6.	Рентабельність необоротних активів					
7.	Рентабельність оборотних активів					

Таблиця 4.2.3.3 - Основні економічні показники господарської діяльності підприємства

Показники	Роки			Відхилення 2019 рік до 2017 року		Плановий показник
	2017	2018	2019	+, -	%	
1. Чистий дохід (виручка), тис. грн.						
2. Валовий прибуток, тис. грн.						
3. Операційний прибуток, тис. грн.						
4. Чистий прибуток, тис. грн.						
5. Середньооблікова чисельність працівників, чол.						
6. Середньорічна вартість тис. грн.						
-основних засобів						
·оборотних активів						
7. Фондовіддача						
8. Фондомісткість						
9. Фондоозброєність, тис. грн./люд.						
10. Коефіцієнт зносу основних засобів						
11. Коефіцієнт оборотності оборотних активів						
12. Продуктивність праці, тис. грн./чол.						
13. Середньомісячна заробітна плата одного працівника, грн.						
14. Рентабельність господарської діяльності, %						X

В кінці роботи необхідно сформулювати висновки та пропозиції.

## РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Азарова А.О. Економіка підприємства: навч. посібник / А.О. Азарова, Л.О. Нікіфорова. – Вінниця: ВНТУ, 2016. – 215 с.
2. Алопій В.В. Основи підприємництва: навч. посібник / В.В. Алопій, Н.О. Шутовська, С.А. Серета. – К.: Ліра-К, 2014. – 324 с.
3. Афанасьєв М.В. Економіка підприємства: підручник / М.В. Афанасьєв, О.Б. Плоха. – К.: Ліра-К, 2013. – 664 с.
4. Березін О.В. Економіка підприємства: навч. посібник / – К.: Знання, 2009. – О.В. Березін, Л.М. Березіна, Н.В. Бутенко. 390 с.
5. Бойчик І.М. Економіка підприємства: підручник. / І.М. Бойчик. – К.: Кондор-Видавництво, 2016. – 378 с.
6. Васильців Т.Г. Економіка малого підприємства: навч. посібник / Т.Г. Васильців, О.І. Іляш, Н.Г. Міценко; За ред. д-ра екон. наук Т.Г. Васильціва. – К.: Знання, 2013. – 446 с.
7. Гиль О.О. Економіка та організація діяльності об'єднань підприємств: навч. посібник / О.О. Гиль. – К.: Ліра-К, 2015. – 248 с.
8. Грибик І.І. Економіка та управління підприємством: теорія і практика: навч. посібник / І.І. Грибик. – К.: Ліра-К, 2014. – 428 с.
9. Пасічник В.Г., Акіліна О.В. Планування діяльності підприємства: Навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 256 с.
10. Планування діяльності підприємства: навч. посібник ; за заг. ред. В. Є. Москалюка. – К.: КНЕУ, 2005. – 384 с.
11. Планування та прогнозування в умовах ринку. – Навч. посіб./ За ред. В.Г. Воронкової. – К.: ВД «Професіонал», 2006. – 608 с.
12. Планування та прогнозування в умовах ринку : навч. посібн. / [під ред. д.ф.н., проф. В. Г. Воронкової]. – К. : ВД «Професіонал», 2006. – 608 с.
13. Планування і контроль на підприємстві : Навч. посіб. / За ред. М.О. Данилюка. – Львів: "Магнолія 2006", 2009. - 531 с.
14. Підприємницька діяльність та економіка підприємства: навч. посібник / С.Б. Довбня, Т.Б. Ігнашкіна, А.Б. Педько та ін. – Дніпро: Ліра, 2016. – 438 с.
15. Посохов І.М. Економіка підприємства (Практикум): навч. посібник / І.М. Посохов, В.Г. Дюжев, Т.О. Погорелова . – 2-ге вид., доповн. і переробл. – Х.: НТУ «ХП», 2015. – 159 с.
16. Тарасюк, Л. І. Планування діяльності підприємства [Текст]: навч. посіб. / Г. М. Тарасюк, Л. І. Швабю. – К. : Каравела, 2005. – 312 с.
17. Хоменко І.О. Сучасний стан та проблеми державного фінансування авіатранспортної галузі /І.О. Хоменко, Л.М. Волинець, І.О. Середюк// Вісник НТУ. – К.: НТУ, 2018. – Вип. 2 (41). – С.128-137.
18. Яковлев О. І., Устич А. О Планування діяльності підприємства: [Навч. посіб.] / Харківський ін-т управління. — Х. : Консум, 2005. — 88с.
19. Яркіна Н.М. Економіка підприємства: навч. посібник / Н.М. Яркіна – К.: Ліра-К, 2015. – 498 с.
20. Ярошевич Н.Б. Підприємництво і менеджмент: навч. посібник / Н.Б. Ярошевич. – К.: Ліра-К, 2014. – 408 с.

Додаток А.  
*Зразок титульної сторінки розрахункової роботи*

*Міністерство освіти і науки України  
Національний університет «Чернігівська політехніка»  
Навчально-науковий інститут економіки  
Кафедра теоретичної та прикладної економіки*

***Розрахункова робота***  
з дисципліни  
**“Планування і контроль на підприємстві”**  
на тему:  
**“Планування і контроль витрат на основну оплату праці працівників  
підприємства”**

Здобувач вищої освіти \_\_\_\_\_ курсу \_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_ групи

\_\_\_\_\_ (прізвище та ініціали)  
Керівник \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_ (посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Чернігів 20\_\_.

*Додаток Б*  
**Зразок змісту розрахункової роботи**  
**Тема “Планування і контроль витрат на основну оплату праці працівників підприємства”**

План

<i>Вступ</i>	<i>3</i>
<i>Розділ 1. Планування і контроль витрат на основну оплату праці працівників підприємства</i>	<i>5</i>
1.1. Економічний зміст основної оплати праці на підприємстві.....	<i>5</i>
1.2. Планування і контроль обсягів об’єктів для нарахування основної оплати праці.....	<i>10</i>
1.3. Планування розцінок основної оплати праці.....	<i>15</i>
1.4. Планування і контроль за використанням фонду основної оплати праці.....	<i>20</i>
<i>Розділ 2. ПАТ « » як суб’єкт господарської діяльності та об’єкт планування і контролю.....</i>	<i>25</i>
2.1. Організаційна характеристика підприємства, органів його управління, планування і контролю.....	<i>25</i>
2.2. Оцінка економічних показників господарської діяльності підприємства.....	<i>30</i>
2.3. Аналіз існуючої системи планування і контролю на підприємстві.....	<i>2</i> <i>40</i>
<i>Висновки та пропозиції.....</i>	<i>60</i>
<i>Список використаної літератури.....</i>	<i>63</i>
<i>Додатки .....</i>	<i>4</i>